
MAGYAR VS. ROMÁN ÉLELMISZERFOGYASZTÁS SZEKUNDER ADATOK TÜKRÉBEN

BAKOS IZABELLA
TAMUS ANTALNÉ

Összefoglalás

Szekunder kutatásunk keretében a magyar és román élelmiszerfogyasztás jelenlegi és várható tendenciáinak a feltárására törekedtünk. Korrelációs vizsgálatunk eredményei szerint az élelmiszerárak alig, a reáljövedelmek viszont nagymértékben meghatározzák az alapvető élelmiszerek keresletét mind a hazai, mind pedig a román fogyasztók körében. A román élelmiszerfogyasztást a reáljövedelmek mellett a tradicionális vallási és gasztronómiai hagyományok is jelentősen befolyásolják. Trendszámításunk eredményei alapján, Magyarországon a gyümölcs- és burgonyafogyasztás, Romániában pedig a hús- és tejtermékfogyasztás mennyiségi növekedésére lehet számítani. Összességében megállapítható, hogy a magyar és román táplálkozás nem túl egészséges, mivel a napi tápanyagbevitel jóval az ajánlott szint felett van mindkét országban.

Kulcsszavak

Alapvető élelmiszerek, táplálkozási trendek, korrelációs vizsgálat, piaci lehetőségek.

Abstract

Within the frame of our secondary research we were pursuing to explore the actual and expected tendency of the Hungarian and Romanian food consuming. Based on our correlation analysis we determined that the food prices have less impact on the basic food demand but especially the real income influences the needs both of the Hungarian and Romanian customers. Besides the real income the Romanian food consuming is strongly affected by the religious and gastronomic traditions. As of the results of our study an increase of the fruit and potato consuming in Hungary and the meat and milk consuming in Romania is to be expected. Overall, the diet is unhealthy in Hungary as well as in Romania as the daily nutriment intake is much below of the recommended quantity in both countries.

Key words

Basic foods, nutritional trends, correlational analysis, market opportunities.

Bevezetés

Magyarország a természeti és gazdaságföldrajzi adottságainak köszönhetően a belföldi igények kielégítésére szolgáló élelmiszeripari termelés mellett évszázadok óta tudatos, export célú termelést is folytat (HAJDU, 1990). A magyar mezőgazdasági termékek fontos exportpiaca Románia, 2010-ben az exportált magyar élelmiszerek 13,6 %-a (213,9 milliárd Ft értékben) került a román piacra. Elsősorban élő sertés, tojás, napraforgómag olaj, cukor, zöldség- és gyümölcskészítmény, ital, jelentős sertés- és baromfi hús, tej, búza és kukorica került kivitelre (KSH, 2011).

Szekunder kutatásunk fő célja a magyar és román élelmiszerfogyasztói szokások összehasonlító vizsgálata, melyre vonatkozóan az alábbi részcélokat tűztük ki:

- a magyar és román lakosság élelmiszerfogyasztásának idősoros elemzése, trendek feltárása, prognózisok készítése,
- az életszínvonal, az élelmiszerárak és az élelmiszerfogyasztás összefüggéseinek vizsgálata,
- a magyar élelmiszerek piaci lehetőségeinek feltérképezése Romániában.

Anyag és módszer

A magyar és román élelmiszerfogyasztással kapcsolatos statisztikai idősorokat felhasználva *trendanalízist* és *összefüggés-vizsgálatokat* végeztünk. A magyar idősorok az 1960-as évektől 2008-ig, a román statisztikák pedig az 1990-es évektől 2009-ig szolgáltak adatokkal. Mivel hosszabb statisztikai sorokat vizsgálva, jobban kirajzolódik az idősorban tartósan érvényesülő alapirányzat, ezért a trendszámítás során Magyarországnál az 1960-2008-as, Romániánál pedig az 1990-2009-es időszakot elemeztük.

A lineáris korrelációs együttható segítségével megállapítottuk az élelmiszerárak, a reáljövedelmek és az élelmiszerfogyasztás közötti összefüggéseket. A korrelációs együttható megmutatja a két változó közötti kapcsolat szorosságát (0,25-0,50-kapcsolat gyenge; 0,50-0,75-kapcsolat közepes erősségű; 0,75-1-kapcsolat erős).

A *viszonyszámok* alkalmazásával elemeztük, hogy milyen százalékos változások figyelhetők meg az egy főre jutó évi élelmiszerfogyasztás alakulásában egyik évről a másikra.

Az összehasonlító vizsgálatot nehezítette a román és magyar statisztikák gyakran eltérő módszertana és tartalmi felépítése.

Kutatási eredmények

Demográfiai és gazdasági viszonyok

Az 1. táblázatban a két ország összehasonlítása látható néhány fontosabb mutató alapján. Magyarország az alacsonyabb népességszám és a magasabb munkanélküliségi ráta ellenére gazdaságilag fejlettebbnek mondható, mint Románia. 2010-ben a magyar egy főre jutó GDP (vásárlóerő paritás alapján) 77%-al, a minimálbér pedig 2011-ben 123,43 euróval haladta meg a román adatokat. A lakosság egészségi állapotát tükröző születéskor várható átlagos élettartam és a halálozások aránya megközelítőleg megegyezik a két országban, viszont jóval elmaradnak az EU-s átlagtól.

Világbank besorolása alapján Románia és Magyarország az alacsony/közepes jövedelemkategóriájú országok közé tartozik (LEHOTA 2001).

1. táblázat Magyarország és Románia összehasonlítása néhány fontosabb mutató alapján

Év	Mutatók	Románia	Magyarország	EU-27
2009	Népesség (millió fő)	21,48	10,02	
2009	Halálozások aránya (ezer lakosra)	12,0	13,0	9,7
2008	Nők születéskor várható átlagos élettartama (év)	77,2	78,3	82,2 (2007)
	Férfiak születéskor várható átlagos élettartama (év)	69,7	70,0	76,1 (2007)
2010	Egy főre jutó GDP, vásárlóerő-paritás alapján (USD millió)	11860	21036	31254 (2009)
2009	Munkanélküliségi ráta (%)	7,2	10,1	9,0
2011	Minimálbér (euró)	157,2	280,63	

Forrás

http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=37,599237&_dad=portal&_schema=PORTAL,http://www.google.com/publicdata?ds=z3ennpo156rm1e&met=minimum_wage&idim=eu_country:RO&dl=hu&hl=hu&q=minim%C3%A1lb%C3%A9r+rom%C3%A1nia alapján

Magyar vs. román ételmiszerfogyasztás trendjei

Az 2. táblázatban az alapvető ételmiszerek (hús, tej, tojás, zsiradékok, cereáliák, burgonya, zöldség és gyümölcs, cukor és méz) fogyasztásában bekövetkező mennyiségi változásokat szemléltetjük. A 3. táblázat pedig a magyar és román ételmiszerfogyasztás szerkezeti összetételét, az egyes ételmiszertípusok részarányát mutatja adott ételmiszerkategórián belül.

2. táblázat Az egy főre jutó élelmiszer-fogyasztás alakulása Magyarországon és Romániában

Megnevezés		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004-2008 átlaga
		Előző év=100 %						
Hústermékek, kg	RO	65,5	68,3	69,9	66	65,8	67	67,1
	HU	60,9	63,5	65,9	63,2	61,5		63,0
Index (%)	RO	108,62	104,27	102,34	94,42	99,7	101,82	
	HU	88,78	104,27	103,78	95,9	97,31		
Tej és tejtermékek, kg	RO	246,07	246,38	254	260,38	262,34	240,2	253,83
	HU	155,2	166,8	163,1	163,5	158,2		161,36
Index (%)	RO	106,18	100,13	103,09	102,51	100,75	91,56	
	HU	112,22	107,47	97,78	100,25	96,76		
Tojás, kg	RO	16,06	15,78	15,39	14,89	14,83	13,5	15,39
	HU	16,7	16	15,6	15,4	14,9		15,72
Index (%)	RO	120,93	98,26	97,53	96,75	99,6	91,03	
	HU	101,21	95,81	97,5	98,72	96,75		
Zsiradékok, kg	RO	14,5	16,3	17,4	15,4	16,1	18,4	15,94
	HU	36	36,5	37,7	37,4	36,8		36,88
Index (%)	RO	93,55	112,41	106,75	88,51	104,55	114,29	
	HU	91,84	101,39	103,29	99,2	98,4		
Liszt és rizs, *kukoricaliszt, kg	RO*	166,2	162,6	157,3	156	154,1	151,7	159,24
	HU	89,4	97,3	92	88,3	88,9		91,18
Index (%)	RO	102,47	97,83	96,74	99,17	98,78	98,44	
	HU	101,25	108,84	94,55	95,98	100,68		
Burgonya, kg	RO	97,9	98	97,4	96,1	99,5	93,1	97,78
	HU	68	66,8	61,8	59,7	65,5		64,36
Index (%)	RO	102,62	100,1	99,39	98,67	103,54	93,57	
	HU	105,43	98,24	92,51	96,6	109,72		
Cukor és méz, kg	RO	25,6	27,4	29	24,9	23,2	25,8	26,02
	HU	33,2	31,6	32,5	31,4	32,1		32,16
Index (%)	RO	105,35	107,03	105,84	85,86	93,17	111,21	
	HU	100	95,18	102,85	96,62	102,23		
Zöldség, gyümölcs, kg	RO	260,7	238,5	264,9	231,9	242,7	230,5	247,74
	HU	211,4	194,8	210,6	194,1	208,9		203,96
Index (%)	RO	109,86	91,48	111,07	87,54	104,66	94,97	
	HU	105,44	92,15	108,11	92,17	107,62		

Forrás: <http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xtabla/elelmfogy/elm15.html>, www.insse.ro alapján, saját számítás

Az egy főre jutó román *húsfogyasztás* 2004-2008 között átlagosan 4,1 kg-mal volt több a magyarnál. 2008-ban Magyarországon a húsfogyasztás legnagyobb hányadát (46%) a baromfihús tette ki, megelőzve a sertéshúsfogyasztást 4%-al. Az alacsony reálárak ellenére a sertéshúsfogyasztás csökkenésének okai közül „...kiemelendő a fogyasztói

ízlés változása, eltolódása más termékek irányába, illetve a baromfihúsféleségek előtérbe kerülése, a piacvezető pozíció megszerzése az egészségesség propagálásával. A fogyasztás csökkenésének másik oka az a tény, hogy a sertéshús a fogyasztók szemszögéből egy egészségtelebb, zsírosabb, nehezebben elkészíthető húsféleség, mint a baromfihús” (BALOGH 2010). A statisztikák alapján 2009-ben a legkedveltebb húsfajta Romániában a sertéshús (48%) volt. A második helyen a baromfiús (32%) fogyasztás állt. Magyarországgal ellentétben népszerű még a marha- és borjúhús (10%) valamint a juh- és kecskehús (4%). 2010 februárjában a Synovate Romania piackutató cég reprezentatív mintán végzett felmérése szerint 2009-ben a megkérdezettek 63%-a baromfihúst és halat, 12%-a vörös húst (sertés, juh, vad), 24%-a ugyan annyi fehér, mint vörös húst fogyasztott (ION 2010).

A *tej- és tejtermékek* fogyasztási szintje rendkívül magas Romániában. Ez alapvetően a tradicionális román étkezési szokásnak tudható be. Igen népszerűek mind a román, mind pedig a romániai magyarok körében a natúr aludttejek, kefirek, joghurtok, túrók. A friss tej mindennapos italnak számít a legtöbb családban. Magyarországon a tejtermékfogyasztás 2004-2008-ban átlagosan 92,5 kg/fő/év-el volt kevesebb, mint Romániában.

Az utóbbi években a magyar tej- és tejtermékfogyasztás nagyon hullámzóan alakult. A KSH szerint a háztartások tejfogyasztásának visszaesést elsősorban a fogyasztói szokások megváltozása eredményezte, főként az ásványvíz, valamint az üdítőitalok elterjedése, melyek helyettesítő termékként szolgálnak (KSH 2010).

A magyar és román *tojásfogyasztás* 2004-től kis mennyiségben ugyan, de csökkenő tendenciát mutatott. A vizsgált időszakban az egy főre jutó átlagos fogyasztás megközelítőleg 15 kg/év (270db) volt mindkét országban.

A *cereália* fogyasztás aggasztóan magas Romániában. Egy megállapítás szerint az alacsony életszínvonal miatt a húst a kenyérfogyasztással kompenzálják Romániában (ANTENA 3 2010). Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy a román gabonafogyasztás jelentős hányadát a kukoricaliszt teszi ki. A 2004-2009-es egy főre jutó évi átlagfogyasztás (158 kg) 17%-át (27 kg) ennek a gabonaféleségnek a fogyasztása jelentette. A románok egyik közkedvelt nemzeti étele a kukoricalisztból készült „puliszka” étel, melyet tejjel és túróval illetve külön köretként is gyakran készítenek. Magyarországon a cereália fogyasztás 2004-2008-ban átlagosan évi 68 kg/fő-l volt kevesebb, mint a szomszédos országban.

Az egy főre jutó magyar *zsiradékfogyasztás* a vizsgált időszakban átlagosan 21 kg-mal, a *cukor- és mézfogyasztás* pedig 6 kg-mal volt több, mint Romániában.

3. táblázat Az élelmiszerfogyasztás szerkezete Magyarországon és Romániában

Magyarország (2008)		Románia (2009)	
Hús	Arány	Hús	Arány
Baromfihús	46%	Sertéshús	48%
Sertéshús	42%	Baromfihús	32%
Marha- és borjúhús	5%	Marhahús	10%
Belsőség	5%	Juh és kecske hús	4%
Egyéb húsféle	2%	Egyéb húsfajta	6%
Gyümölcs*	Arány	Gyümölcs	Arány
Alma	24%	Dinnyék	28%
Dinnyék	17%	Alma	22%
Citrusfélék	14%	Citrusfélék	21%
Banán	12%	Szőlő	8%
Őszibarack	7%	Szilva	5%
Egyéb gyümölcsök	26%	Egyéb gyümölcsök	16%
Zöldség*	Arány	Zöldség	Arány
Vöröshagyma	14%	Káposzta	28%
Sárgarépa, fehérrépa	13%	Paradicsom	25%
Tartósított zöldségek	13%	Hagyma	13%
Káposzta	12%	Paprika	8%
Paradicsom	11%	Ehető gyökerek	7%
Egyéb zöldségek	37%	Egyéb zöldségek	19%
*háztartásstatistikai adatok alapján			

Forrás: www.insse.ro,

http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zhc005.html alapján, saját számítás

A *zöldség- és gyümölcs fogyasztás* tekintetében nagy az eltérés a két ország között. A vizsgált öt évben évente átlagosan 43,78 kg/fő-vel több zöldség és gyümölcs került a románok asztalára. Ezt a nagy mennyiségi különbséget egyrészt a vallási hagyományokkal indokolhatjuk. A románok 86,7%-a ortodox vallású és évente kétszer karácsony és húsvét előtt 40-40 napos böjtöt tartanak (WIKIPEDIA 2010). A böjt ideje alatt nem fogyaszthatnak húst és állati eredetű termékeket, melyet a zöldségfogyasztással pótolnak. Státusztól függetlenül nagyon sokan komolyan veszik a böjtöt és betartják az étkezésre vonatkozó tiltásokat. Másrészt a román gasztronómia alapja a sokféle zöldségből készülő főzelékek és „csorba” levesek.

A *gyümölcsfogyasztás* esetében mindkét országban a három legnagyobb mennyiségben fogyasztott gyümölcs az alma, a dinnye és a citrusfélék. A statisztikák alapján a magyaroknál az alma (24%), a románoknál a dinnye (28%) áll a fogyasztási lista élén. A *zöldségfogyasztás* szerkezeti összetétele jól tükrözi az eltérő gasztronómiai hagyományokat. Romániában a zöldségfogyasztás felét a káposztafélék (28%) és a paradicsom tesz ki (25%) ki. A káposztát általában házilag savanyítják és a korábban említett levesek nélkülözhetetlen összetevője, akárcsak a paradicsom. A magyarok zöldségfogyasztása egyenletesebb megoszlást mutat és kedveltek a tartósított zöldségfélék is (13%).

A magyar és román élelmiszerfogyasztás várható tendenciái

Trendvizsgálatunk eredményeit a *4-es táblázatban* foglaltuk össze. Magyarországon 2011-2012 között a gyümölcs és burgonyafogyasztás növekedése várható, a többi élelmiszer kategóriánál viszont csökkenés. A liszt és rizsfogyasztás várható éves csökkenése (lineáris trendfüggvény alapján) 1,18 kg/fő, a zöldségfogyasztásé pedig 1,6 kg/fő. Ugyanebben az időszakban, Romániában a hús- és tejtermékfogyasztás mennyiségi növekedésére lehet számítani. A tejfogyasztás éves növekedési üteme lineáris trend alapján 3,87 l/fő.

Pozitív tendencia továbbá, hogy mind a két országban csökkenés várható a cukor, zsiradék és cereália fogyasztást tekintve.

4. táblázat Az alapvető élelmiszerek fogyasztásának várható tendenciái Magyarországon és Romániában 2011-2012

Megnevezés	Hús	Tej	Tojás	Gyümölcs	
HU					
Előrejelzés megbízhatósága	78%	64%	87%	86%	
RO					
Előrejelzés megbízhatósága	85%	83%	90%	57%	
	Zöldség	Burgonya	Liszt és rizs	Cukor	Zsiradékok
HU					
Előrejelzés megbízhatósága	77%	93%	93%	67%	95%
RO					
Előrejelzés megbízhatósága	80%	93%	81%	54%	82%

Forrás: http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_zhc001b.html, www.insse.ro alapján, saját számítás

Az életszínvonal, az élelmiszerárak és az élelmiszerfogyasztás összefüggései

Az egy főre jutó *kiadások szerkezetét* vizsgálva, rendkívül nagy különbség figyelhető meg a két ország között. 2008-ban Romániában az összes kiadások 44,3%-át élelmiszerekre költötték (INSSE 2009), míg Magyarországon ez az arány csak 24% volt (KSH).

Az Engel törvényből kiindulva, mely szerint „...minél szegényebb egy család, annál nagyobb az összkiadásának az a hányada, amit élelmiszer-beszerzésre költ” (LEHOTA 2001), aggasztónak tűnnek a román adatok. Magyarországon a kiadások összetételét tekintve egy „minőségi javulás”, arányeltolódás figyelhető meg. Többet költenek tartós fogyasztási cikkekre és szolgáltatásra a magyar háztartások, melynek egyik oka a termékcsoportok árainak eltérő emelkedése. Az 1990-es években, az ezredfordulón és 2005-ben a szolgáltatások és tartós fogyasztási cikkek árai gyorsabban növekedtek, mint az élelmiszereké (HUSZKA et al. 2009).

5. táblázat **Korrelációs mátrix**

Megnevezés	Magyarország (fogyasztás/fő/év)								
	Hús	Tej	Tojás	Zsira-dékok	Liszt rizs	Cukor	Burgonya	Zöldség és gyümölcs	Táp-anyag
Egy főre jutó reáljövedelem	0,81	0,83	0,81	0,91	-0,82	0,48	-0,87	0,69	0,67
Élelmiszerár	0,07	0,24	0,08	0,63	-0,79	-0,07	-0,19	-0,23	0,01
Megnevezés	Románia (fogyasztás/fő/év)								
	Hús	Tej	Tojás	Zsira-dékok	Cereáliák	Cukor	Burgonya	Zöldség	Gyümölcs
Egy főre jutó reáljövedelem	0,89	0,80	0,68	0,74	-0,55	0,49	0,42	0,58	0,61
Élelmiszerár	0,47	0,36	0,49	-0,03	0,44	0,15	0,38	0,27	0,22
0,25-0,50-kapcsolat gyenge; 0,50-0,75-kapcsolat közepes erősségű; 0,75-1-kapcsolat erős									

Forrás: www.insse.ro,

http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_zhc001b.html?539 alapján, saját számítás

Korrelációs vizsgálatunk eredményeit az 5. táblázatban foglaltuk össze. Megállapítható, hogy az élelmiszerárak alig befolyásolják az alapvető élelmiszerek keresletét. A vizsgált időszakban egyedül Magyarországon volt kimutatható *erős* negatív korrelációs kapcsolat az élelmiszerárak alakulása és a cereália-fogyasztás között. Azaz, amennyiben az élelmiszerárak csökkennek, akkor a liszt és rizsfogyasztás visszaesik. Ez az eredmény egyrészt az élelmiszerek helyettesíthetőségnek tulajdonítható,....az egyik termék árváltozása (pl. sertéshús áremelkedése) egy másik termék (pl. baromfi-hús) iránti kereslet növekedéséhez vezethet”(LEHOTA 2001). Másrészt bizonyos alapélelmiszerek éppen a nehéz helyettesíthetőségük vagy a gasztronómiai hagyományok miatt ár-rugalmatlanok. Ilyen termék például a tojás, mivel Húsvétkor a magas árak ellenére is megvesszük a szükséges mennyiséget. Romániában a tojás, zöldség és gyümölcsfogyasztás kevésbé, a hús és tej

viszont nagymértékben függ a reáljövedelmek alakulásától. Magyarországgal ellentétben a jövedelmi viszonyok javulása nem eredményezi a cereália-fogyasztás csökkenését.

Tápanyagbevitel

A WHO szerint Magyarország, Románia és Bulgária a világ legegészségtelegebb országai közé tartozik (SZAKONYI 2010). Magyarországon a lakosság több mint fele túlsúlyos, 20%-a pedig elhízott (SZABÓ et al. 2009). A 6. táblázatban összehasonlítottuk a magyar, a román és az ajánlott tápanyagbevitelt. Jól látható, hogy mindkét országban az ajánlottnál magasabb a tápanyagfogyasztás. Egyedül a magyar férfiak átlagos zsírbevitel maradt el az ajánlott napi mennyiségtől 9 g-mal. A románok több energiát (+98g), fehérjét (+11g) és szénhidrátot (+76g) fogyasztanak, mint a magyarok, ugyanakkor kevesebb zsiradékot (-42g).

6. táblázat **Magyar, román tényleges vs. ajánlott napi tápanyagfogyasztás**

Megnevezés	HU 2008	RO 2008	NŐK (15-18 év)			FÉRFIAK (15-18 év)		
			Ajánlott	Eltérés (HU)	Eltérés (RO)	Ajánlott	Eltérés (HU)	Eltérés (RO)
Energia (kcal)	3194	3292	2300	+894	+992	2800	+394	+492
Fehérje (g)	101	112	73	+28	+39	89	+12	+23
Zsír (g)	143	101	74	+69	+27	90	+53	+11
Szénhidrát (g)	380	456	320	+60	+136	389	-9	+67

Forrás: <http://adatbazis.transindex.ro/?adat=etartalom>,
http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt007.html, www.insse.ro
 alapján saját számítás

A magyar élelmiszerek imázsa Romániában

Az Agrármarketing Centrum által, 2008-ban megrendelt reprezentatív, primer jellegű kutatásból kiderül, hogy minden harmadik román háztartás asztalára került már magyar élelmiszer. A fiatalok fogyasztanak leginkább külföldi élelmiszereket, a 30-50 évesek körében pedig kifejezetten kedveltek a magyar termékek. A legismertebb magyar élelmiszerek a szárnyasok, édességek, hús, liszt, kávé, szalámi és fűszerek. A kutatásból az is kiderül, hogy a román háztartások fele nem figyeli a termék származási helyét vásárláskor (GfK 2008).

Következtetések

Szekunder kutatásunk eredményei rávilágítottak arra, hogy mely szektorokban lenne érdemes intenzívebben megjeleníteni feldolgozott magyar élelmiszerekkel a román piacon. Jó befektetésnek tűnik a román tejszektor, tekintettel arra, hogy az évi tejfogyasztás növekedési üteme igen magas, 3,87 l/fő. A hússzektor is jó kilátásokkal kecsegtet, hiszen e termék kategóriában is keresletnövekedés várható, valamint a magyar élelmiszerek közül a húsfélék igen ismertek és kedveltek. Egy másik ok, amiért érdemes nyitni a szomszédos ország felé az, hogy a magyar fogyasztók hús- és tejtermékek iránti kereslete várhatóan tovább fog csökkenni az elkövetkezendő két évben. A fogyasztói preferenciák mélyebb megismerése érdekében további primer kutatások lebonyolítását tervezzük Magyarországon és Erdélyben. A román statisztikák nem feltétlen tükrözik a romániai magyarok táplálkozási szokásait, akik a magyar élelmiszerek potenciális fogyasztói szegmensét jelentik. Primer kutatásunk során a fiatal korosztály táplálkozási szokásait szeretnénk górcső alá venni, mivel egyre nagyobb vásárlóerővel bírnak és hosszabb távon az ő elvárásai, szokásaik fogják meghatározni az élelmiszerek piaci keresletét.

Hivatkozott források:

- [1.] Antena 3 (2010) Româniile consumă alimente de proastă calitate din cauza lipsurilor financiare. ANTENA3.RO.
<http://www.antena3.ro/romania/romanii-consuma-alimente-de-proasta-calitate-din-cauza-lipsurilor-financiare-108600.html>.
2010.10.18
- [2.] Balogh V. (2010) Serteshúsfogyasztással kapcsolatos fogyasztói preferenciák, attitűdök elemzése az észak-alföldi régióban I. Élelmiszer, Táplálkozás és Marketing VII. ÉVF. 1/2010. (29 p.).
- [3.] Budapest/Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó. (18p.).
- [4.] GfK Hungária (2008) Magyar agrártermékek piaci lehetőségei Romániában. (16-20p.).
- [5.] Hajdu I.-né - Lakner Z. (1990) Az élelmiszeripar gazdaságtana. (16p.).
- [6.] Huszka P. - Polereczki Zs. (2009) A fizetőképes kereslet és az árak hatása a magyar lakosság élelmiszerfogyasztására. Élelmészeti Ipar. LXIII. évf. (2009.) 08. szám. (243 p.)
- [7.] Inse.ro (2009) Veniturile, cheltuielile și consumul populației. inse.ro. (287 p.).
http://www.inse.ro/cms/files/Anuar%20statistic/04/04%20Veniturile%20cheltuielile%20si%20consumul%20populatiei_ro.pdf 2011.01.07
- [8.] Ion A. (2010) Carnea proaspătă înregistrează un declin al frecvenței de consum. PROGRESIV.
http://www.magazinulprogresiv.ro/articol/1274/Carnea_proaspata_inregistreaza_un_declin_al_frecventei_de_consum.html. 2010.10.11.
- [9.] KSH (2010) Statisztikai tükör. KSH. (1-2 pp.).
<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/stattukor/haztfogy/haztfogy09.pdf>. 2010.12.20.
- [10.] KSH (2011) Mezőgazdaság, 2010. KSH. (21-22 pp.).
<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xftp/idoszaki/mezo/mezo10.pdf>.
2011.05.02.
- [11.] KSH A háztartások jövedelme és fogyasztása (háztartási szektor makroszintű mutatói)
http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_zhc001b.html?539 2011.02.07.

-
- [12.] KSH Egy főre jutó évi élelmiszerfogyasztás (2002-)
http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zhc005.html
2010.08.18.
- [13.] KSH Élelmiszerek egy főre jutó hazai fogyasztása
<http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xtabla/elelmfogy/elm15.html>
2010.08.23.
- [14.] KSH Nemzetközi összehasonlítás
http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=37,599237&_dad=portal&_schema=PORTAL,http://www.google.com/publicdata?ds=z3ennpo156rm1e_&met=minimum_wage&idim=eu_country:RO&dl=hu&hl=hu&q=minim%C3%A1lb%C3%A9r+rom%C3%A1nia 2011.05.02.
- [15.] KSH Reáljövedelem – Reálbérindex (1991-)
http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt007.html
2011.01.12.
- [16.] KSH. Az egy főre jutó kiadások részletezése COICOP-csoportosítás szerint 2000–
http://portal.ksh.hu/pls/ksh/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zhc004.html
2011.04.21.
- [17.] Lehota J. (2001) Élelmiszergazdasági marketing, Budapest/Műszaki Könyvkiadó. (30/35-36 pp.)
- [18.] Szabó S. A. - Tolnay P. (2009) Zsírbevitel és chipsfogyasztás. Élelmezési Ipar. LXIII. évf. (2009) 06. szám. (177 p.)
- [19.] Szakonyi B. (2010) Mitől vagyunk egészségtelenek?
Marketinginfo.hu
<http://www.marketinginfo.hu/tanulmanyok/essay.php?id=2764>.
2011.02.04.
- [20.] Transindex Napi energiaszükséglet.
<http://adatbazis.transindex.ro/?adat=etartalom> 2011.01.12.
- [21.] Wikipedia.ro (2011) România. WIKIPEDIA.RO.
<http://ro.wikipedia.org/wiki/Romania>. 2011.05.07.
- [22.] www.insse.ro

Szerzők:

Bakos Izabella

Kereskedelem és marketing BA szak

bakosizabella@citromail.hu

Tamus Antalné dr., PhD

Főiskolai tanár

Károly Róbert Főiskola

Marketing és Menedzsment Tanszék

tamusne@karolyrobert.hu,